

19.10.2022

EDUSKUNNAN YMPÄRISTÖVALIOKUNNALLE

Ympäristövakuutuskeskuksen (YVK) asiantuntijalausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi ympäristövahinkorahastosta ja siihen liittyviksi laeiksi (183/2022 vp)

Siirtymäsäännöksellä ei tule muuttaa ympäristövahinkovakuutuslaissa korvaushakemuksen tekemiselle säädettyä määräaikaa

YVK ja Finanssiala Ry ovat osallistuneet esityksen siirtymäsäännösten valmisteluun yhdessä Ympäristöministeriön kanssa. Käytyjen keskustelujen sekä siirtymäsäännösten perustelujen mukaan tavoitteena on kaventaa järjestelmästä toiseen siirtymisen yhteydessä vahinkoa kärsineille mahdollisesti aiheutuvaa järjestelmien välistä vastuukuilua ilman uuden lain taannehtivaa vaikutusta (mm. 37 §:n perustelut). Korvauksenhakijalle tulee myös siirtymäaikana olla selvää kumman järjestelmän puoleen kääntyä. Edelleen tarkoitus oli varmistaa, ettei vakuutuksenantajien riski muodostu kohtuuttomaksi.

Esityksessä siirtymäsäännösten lähtökohdaksi on otettu vakuutusliiketoiminnassa sovellettu lisäilmoitusaika (*extended reporting period*), jota hyödynnetään kansainvälisesti etenkin vaatimusperusteisissa vastuuvakuutuksissa. Ympäristövahinkovakuutusjärjestelmässä vaatimusperusteisuus ilmenee lain 5 §:stä, jonka mukaan edellytyksenä vahingon korvaamiselle on, että korvausvaatimus on tehty vakuutuskauden aikana. Lisäilmoitusajan tarkoitus on ylläpitää vakuutusjärjestelmää tietyn lisäajan, jonka kuluessa jo sattuneita vahinkoja voidaan järjestelmään vielä ilmoittaa. Ilman lisäilmoitusaikaa oikeus korvaukseen päättyisi välittömästi viimeisen vakuutuskauden lopussa.

Toisin kuin siirtymäsäännöstä koskevissa keskusteluissa ja aiemmissa luonnoksissa, hallituksen esityksen 39 §:ssä säädetään nyt **sekä lisäilmoitusajasta että ympäristövahinkovakuutuslain 17 §:n mukaisesta korvausvaatimuksen tekemisen määräajasta (vanhentumisaika)**. On huomattava, että nämä ovat kaksi aivan eri asiaa. Asian tärkeys korostuu, kun lisäilmoitusajan pituudeksi ehdotetaan viittä vuotta, joka eroaa korvausvaatimuksen vanhentumiselle säädetystä kolmen vuoden vanhentumisajasta. Lisäilmoitusajan ei ole tarkoitus muuttaa korvausvaatimuksen teolle säädettyä vanhentumisaikaa, vaan mahdollistaa ilmoituksen tekemisen vielä tänä lisäaikana siten kuin se sovellettavan lain mukaan on mahdollista. **Nyt esitetyllä siirtymäsäännöksellä parannettaisiin takautuvasti korvauksenhakijoiden asemaa yhdenvertaisuusperiaatteen vastaisesti.** Esityksellä olisi siis myös taannehtiva vaikutus. Lisäilmoitusaikaa koskevan periaatteen mukaisesti siirtymäaikana tulee soveltaa voimassa olevaa lainsäädäntöä (ympäristövahinkovakuutuslain 5 §:n mukaista vaatimusperusteisuutta lukuun ottamatta).

19.10.2022

Esimerkiksi vuonna 2020 tapahtunut ja vuonna 2021 ympäristövahinkovakuutuslain mukaisesti todettu ympäristövahinko vanhentuisi nykyisin mukaan vuonna 2024 kolmen vuoden vanhentumisajan mukaisesti. Esityksen sanamuodon mukaan hakuoikeus palautuisi uudelleen vuonna 2025 tämän lain voimaantultua, jolloin hakuaikaa olisi vielä vuoteen 2026 asti vakuutuksesta (viiden vuoden vanhentumisaika). Tätä ei voida pitää tavoiteltavana tai edes hyväksyttävänä ratkaisuna.

Edellä mainitun perusteella YVK toteaa, että siirtymäsäännöksellä ei tule muuttaa ympäristövahinkovakuutuslaissa säädettyä korvausvaatimukselle asetettua kolmen vuoden vanhentumisaikaa, joka lasketaan siitä, kun vahingon kärsinyt on saanut tiedon vahingosta ja aiheuttajan maksukyvyttömyydestä tai tuntemattomuudesta. Varsin pitkä viiden vuoden lisäilmoitusaika turvaa vahinkoa kärsineen aseman asianmukaisesti vakuutusjärjestelmän päätyttyä.

Säädösehdotuksemme (esityksen 39 § 2 mom. korjattuna):

”Tämän lain tultua voimaan ympäristövahinkovakuutuksesta annetun lain 5 §:ssä tarkoitettu korvausvaatimus on tehtävä kirjallisesti vakuutuksenantajalle tai Ympäristövakuutuskeskukselle viiden vuoden kuluessa siitä, kun vahinkoa kärsinyt on saanut tietää siitä, että korvausta ei saada perityksi korvausvelvolliselta tai että korvausvelvollista ei ole saatu selvitettyksi, ja viimeistään viiden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Korvausvaatimus katsotaan tällöin tehdyksi ympäristövahinkovakuutuksen viimeisen vakuutuskauden aikana. Viimeisen vakuutuskauden ja tämän lain voimaantuloa seuraavan viiden vuoden kuluessa esitetyistä korvausvaatimuksista yhdestä vakuutustapahtumasta maksetaan korvausta enintään 6 miljoonaa euroa ja kahdesta tai useammasta vakuutustapahtumasta maksetaan korvausta yhteensä enintään 10 miljoonaa euroa.”

YMPÄRISTÖVAKUUTUSKESKUS

Visa Kronbäck
Johtava lakimies